

U 6/2020 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission lisätalousarvioesityksestä nro 1 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2020 ja komission esityksestä joustovälineen varojen käyttöönnotosta (*lisäbudjetti nro 1/2020; Euroopan unioni*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 27 päivänä maaliskuuta 2020 julkaisema ehdotus Euroopan unionin vuoden 2020 ensimmäiseksi lisätalousarvioksi ja samana päivänä julkaisema ehdotus joustovälineen varojen käyttöönotosta sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 2020

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni

Neuvotteleva virkamies Anna Hyvärinen

**VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION LISÄTALOUS-
ARVIOESITYKSESTÄ NRO 1 EU:N TALOUSARVIOON VARAINHOITOVUO-
DELLE 2020 JA KOMISSION ESITYKSESTÄ JOUSTOVÄLINEEN VAROJEN
KÄYTTÖÖNOTOSTA**

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Komissio antoi 27.3.2020 varainhoitovuotta 2020 koskevan lisätalousarvioehdotuksen nro 1 (COM (2020) 145 final). Lisätalousarvioehdotuksessa lisättäisiin apua Kreikalle muuttoliikepaineeseen vastaamiseen, rahoitusta COVID-19 epidemiasta aiheutuviin välittömiin toimiin ja apua Albanialle maanjäristyksen jälkeiseen jälleenrakennukseen. Lisätalousarviossa tehtäisiin lisäksi joitain tarkistuksia, jotka liittyvät Euroopan syyttäjävirstoon (EPPO), Euroopan oikeusasiamiehen toimistoon ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimeen.

Komissio antoi samana päivänä 27.3.2020 myös ehdotuksen neuvoston ja Euroopan parlamentin päätökseksi (COM (2020) 140 final) päätöksen (EU) 2020/265 muuttamisesta, jossa mukautettaisiin joustovälineestä vuonna 2020 käyttöön otettuja määriä. Varat käytettäisiin muuttoliikkeeseen, pakolaisuuteen ja turvallisuuteen liittyviin toimiin, COVID-19 epidemiasta aiheutuviin välittömiin toimiin ja Euroopan syyttäjävirston vahvistamiseen.

2 Komission esitysten pääasiallinen sisältö

2.1 Lisätalousarvioesitys 1/2020

Lisätalousarvioesityksessä nro 1 vuoden 2020 talousarvioon komissio ehdottaa, että otettaisiin käyttöön yhteensä noin +567,4 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja noin +77,4 miljoonaa euroa lisää maksuina. Lisätalousarvio koskisi EU:n talousarvion otsakkeita 3 Turvallisuus ja kansalaisuus, 4 Globaali Eurooppa ja 5 Hallinto.

Tarkemmin, lisätalousarvio koskisi apua Kreikalle muuttoliikepaineeseen vastaamiseen (+350 miljoonaa euroa sitoumuksina, +20 miljoonaa euroa maksuina), rahoitusta COVID-19 epidemiasta aiheutuviin välittömiin toimiin (+115 miljoonaa euroa sitoumuksina, +40 miljoonaa euroa maksuina) sekä apua Albanialle maanjäristyksen jälkeiseen jälleenrakennukseen (+100 miljoonaa sitoumuksina, +15 miljoonaa euroa maksuina). Apu Kreikalle toteutettaisiin erityisesti EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) kautta. Lisäksi tuettaisiin rajaturvallisuutta sekä vahvistettaisiin Euroopan raja- ja merivartiostoston ja Euroopan turvapaikkaasioiden tukivirston resursseja. COVID-19 epidemiaan liittyvistä lisämäärärahoista kustannettaisiin mm. tarvikkehankintoja (+70 miljoonaa euroa sitoumuksina, +40 miljoonaa euroa maksuina) ja järjestettäisiin kotiutuslentoja (+45 miljoonaa euroa sitoumuksina).

Lisätalousarvion yhteydessä tehtäisiin myös määrärahasiirtoja. Esimerkiksi Euroopan tautienhäily- ja valvontakeskuksen määrärahoja siirrettäisiin noin 3,6 miljoonaa euroa yhdeltä budjettilinjalta toiselle, jotta voidaan tukea keskuksen toimintakykyä COVID-19 epidemian aikana.

U 6/2020 vp

Lisätalousarviossa tehtäisiin myös tarkistuksia liittyen Euroopan syyttäjävirston määrärahoihin (+3,3 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina), Euroopan oikeusasiamiehen toimistoon (budjettineutraali virkarakenteen muutos) sekä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen määrärahoihin (-0,9 miljoonan euron vähennys sitoumuksina ja maksuina). Euroopan syyttäjävirston osalta kyse olisi eritoten 18 henkilötyövuoden lisäyksestä etupainotteisesti vuonna 2020 vuoden 2021 sijaan. Komissio on perustellut lisäystä siten, että syyttäjävirsto voisi toteuttaa täysimääräisesti tutkinta- ja syytetoimiaan heti virston toiminnan käynnistämisestä lähtien.

Albanian maanjärityksen 26.11.2019 jälkeisistä avustustoimista on keskusteltu kansainvälisessä avuntarjoajien konferenssissa (*International Donors' Conference*) Brysselissä 17.2.2020.

Komissio ehdottaa lisätalousarviolla muutoksia seuraaviin budjettilinjoin (summat euroina):

Käyttökohde	Budjettilinja	Nimi	Sitoumukset	Maksut
<i>COVID-19 torjunta & Hallinto</i>	17 03 10	Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus	+3 642 000	+3 642 000
<i>COVID-19 torjunta & Hallinto</i>	17 04 01	Eläinten paremman terveystilanteen ja korkeatasoisen eläinten suojelun varmistaminen unionissa	-3 642 000	-3 642 000
<i>Kreikan muuttoliiketilanne</i>	18 02 01 01	Tuki rajaturvallisuuden ylläpitämiseen ja yhteiseen viisumipolitiikkaan laillisen matkustamisen helpottamiseksi	+50 000 000	-
<i>Kreikan muuttoliiketilanne</i>	18 02 03	Euroopan raja- ja merivartiostasto (Frontex)	+10 000 000	+10 000 000
<i>Kreikan muuttoliiketilanne</i>	18 03 01 01	Euroopan yhteisen turvapaikka-järjestelmän vahvistaminen ja kehittäminen sekä jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuullisuuden ja vastuunjaon lisääminen	+280 000 000	-
<i>Kreikan muuttoliiketilanne</i>	18 03 02	Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirsto (EASO)	+10 000 000	+10 000 000
<i>Albanian maanjäritystuki (IPA II)</i>	22 02 01 02	Tuki taloudelliselle, sosiaaliselle ja alueelliselle kehitykselle ja siihen liittyvälle lainsäädännön asteittaiselle mukauttamiselle unionin säännöstöön	+100 000 000	+15 000 000
<i>COVID-19 torjunta; pelastuspalvelumekanismi; tarvikehankinnat</i>	23 03 01 01	Katastrofien ehkäisy ja katastrofivalmiudet unionin sisällä	+70 000 000	+40 000 000
<i>COVID-19 torjunta; pelastuspalvelumekanismi; kootiutuslennot</i>	23 03 02 02	Nopeat ja tehokkaat avustustoimet vakavissa hätätilanteissa kolmansissa maissa	+45 000 000	-

<i>Hallinto; Euroopan syyttäjävirsto</i>	33 03 05	Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO)	+3 300 000	+3 300 000
<i>Hallinto; Euroopan tilintarkastustuo- mioistuin</i>	2 7 0 1	Unionin virastojen ja muiden elinten tarkastus	-900 000	-900 000
YHTEENSÄ			+567 400 000	+77 400 000

EU:n talousarvion otsaketta 3 Turvallisuus ja kansalaisuus siis vahvistettaisiin yllä olevan mukaisesti yhteensä noin +423,3 miljoonalla eurolla sitoumuksina ja noin +63,3 miljoonalla eurolla maksuina. EU:n talousarvion otsaketta 4 Globaali Eurooppa vahvistettaisiin yllä olevan mukaisesti yhteensä noin +145 miljoonalla eurolla sitoumuksina ja noin +15 miljoonalla eurolla maksuina. Otsakkeesta 5 Hallinto vähennettäisiin -0,9 miljoonaa euroa sekä sitoumuksina että maksuina.

Komissio ehdottaa, että otsakkeessa 3 sitoumuksiin tehtävistä lisäyksistä 350 miljoonaa euroa katettaisiin hyödyntämällä maksusitoumusmäärärahojen kokonaisliikkumavaraa. Otsakkeessa 3 ei nimittäin ole liikkumavaraa jäljellä vuonna 2020. Siltä osin kuin lisäyksiä ei ole mahdollista kattaa maksusitoumusten kokonaisliikkumavaralla, eli 73,3 miljoonan euron osalta, hyödynnettäisiin joustovälinettä. Otsakkeessa 4 puolestaan on käyttämätöntä liikkumavaraa 248,4 miljoonaa euroa, joten otsakkeen 4 toimet on mahdollista rahoittaa lisätalousarviolla liikkumavaran puiteissa.

2.2 Joustovälineen käyttöönotto

Joustovälineen käyttöönottoa vuonna 2020 koskee vuoden 2019 marraskuussa annettu päätös (EU) 2020/265. Sen mukaisesti joustovälinettä voidaan käyttää vuonna 2020 sitoumuksina noin 778,1 miljoonalla eurolla muuttoliikkeen, pakolaisuuden ja turvallisuuden alojen toimiin. Komissio esittää nyt (COM (2020) 140 final), että joustovälineen käyttöalaa laajennetaan COVID-19 epidemiasta johtuvaan ajankohtaiseen terveyskriisiin sekä Euroopan syyttäjävirston lisätarpeisiin ja että joustovälineen käyttöä nostettaisiin sitoumuksina +73,3 miljoonalla eurolla, yhteensä 851,4 miljoonaa euroon.

3 EU-oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 314 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla. Erityinen lainsäätämisyjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto katsoo oikeusperustan olevan asianmukainen ja riittävä. Ehdotuksia voidaan pitää toissijaisuusperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen mukaisina.

4 Vaikutus Suomen lainsäädäntöön, ml. Ahvenanmaan asema, ja talousarvioon

Lisätalousarviesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Lisätalousarviesityksessä otettaisiin käyttöön yhteensä noin 567,4 miljoonaa euroa lisää sitoumuksina ja noin 77,4 miljoonaa euroa lisää maksuina. Kuluvaan vuoden kansallisessa talous-

arviossa on budjetoitu maksuihin Euroopan unionille (mom. 28.92.69) yhteensä 2 087 miljoonaa euroa. Komission lisätalousarvioesityksen mukainen maksujen kasvu (77,4 miljoonaa euroa) kasvattaisi Suomen EU-maksuja 1,8 miljoonalla eurolla. Maksujen kasvu voitaisiin hoitaa käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Sitoumusten kasvu konkretisoituisi maksuiksi vasta myöhemmin vuosina: tästä Suomen laskennallinen maksuosuus olisi noin 8 miljoonaa euroa.

5 Asian käsittely EU:ssa ja kansallinen käsittely

Lisätalousarvio edellyttää neuvoston ja Euroopan parlamentin käsittelyä.

Koronavirustilanteen vuoksi budjettikomitea ei kokoontunut käsittelemään ehdotuksia. Jäsenvaltiot ovat voineet toimittaa neuvoston pääsihteeristölle kirjallisia kommentteja ja kysymyksiä lisätalousarvioehdotuksesta 1/2020 ml. joustovälineen käyttämisestä.

Coreper tekee määränemmistöllä seuraavat päätökset 8.4.: että alustavasti hyväksytään komission ehdotukset, että käytetään kirjallista menettelyä neuvoston kannan vahvistamiseksi ja että lyhennetään 8 viikon määräaika. Coreperin 8.4. päätöksen jälkeen käynnistetään neuvoston kirjallinen menettely, joka päättyisi 14.4.

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa vastaa tavallisesti budjettivaliokunta, minkä jälkeen parlamentin yleisistunto äänestää asiasta. Ennakkotietojen mukaan parlamentti tekisi päätöksensä 16. –17.4.

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Kirjelmä on käsitelty valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa ja valtioneuvoston yleisistunnossa.

Komission 27.3. antamat esitykset EU:n lisätalousarviosta sekä joustovälinettä koskevan päätöksen muuttamisesta on ensin saatettu kiireellisinä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E-kirje E23/2020 vp). E-kirje valmisteltiin valtiovarainministeriössä ja asia on käsitelty valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaostossa, kirjallisessa menettelyssä 30.3.-1.4.2020. Eduskunnan suuri valiokunta on hyväksynyt 6.4. eduskunnan kannan (SuVEK 16/2020 vp). Valiokunta yhtyi erikoisvaliokunnan (VaV) kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Kyse oli poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitettiin asian kiireellisyyden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. Eduskunnalle toimitetaan nyt täydentävästi perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto uudistaa E-kirjeessä (E23/2020 vp) esittämän kannanottonsa ja toteaa seuraavaa.

Valtioneuvosto voi hyväksyä EU:n lisätalousarvioesityksen nro 1 vuodelle 2020 ja siihen liittyvän komission ehdotuksen joustovälinettä koskevan päätöksen muuttamisesta.

Mikäli ehdotusten sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten käsittelyolosuhteiden ja kiireellisyyden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.